

АНОТАЦІЯ

Разводова М. В. «Підготовка студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку». – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. – Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, 2023.

У дисертації вперше розроблено та апробовано модель підготовки студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку, яка містить такі блоки: методологічно-цільовий (мета, методологічні підходи, принципи), змістово-діяльнісний (етапи, зміст, форми, методи) та діагностично-результативний (діагностичний інструментарій, критерії та їх показники, рівні, результат).

Обґрунтовано педагогічні умови підготовки студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку (актуалізація мотивації студентів до формування хореографічних умінь і навичок молодших школярів; стимулювання пізнавальної діяльності здобувачів освіти на основі специфічного змісту навчання; активізація практичної діяльності майбутніх хореографів).

Визначено критерії готовності студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку та їх показники: хореографічно-ціннісний (наявність внутрішньої потреби для досягнення ефективних результатів у хореографічно-педагогічній діяльності, потреба до здобуття потрібних для здійснення даної діяльності загально-педагогічних, загальнокультурних та хореографічних умінь, прагнення успішно реалізувати мету своєї діяльності; бажання особистого зростання в професійній діяльності, відшліфовування власних хореографічних умінь, опанування педагогічними практиками та технологіями, інноваційними методами викладання хореографії; свідоме направлення на вдосконалення та розвиток здібностей, необхідних для

творчої діяльності в хореографічно-педагогічній галузі); мотиваційно-операційний (наявність внутрішньої мотивації до оволодіння необхідними теоретичними знаннями та вміннями, розширення хореографічного тезаурусу, поповнення скарбниці практичного хореографічного досвіду; здатність до здійснення пізнавальної діяльності, ментальних операцій з опрацювання теоретичної бази знань та оперативного застосування практичних умінь; наявність певного рівня педагогічної майстерності, досконале знання методики викладання хореографії в молодших класах та особисте виконання хореографічної діяльності); інтерпретаційно-аналітичний (набуті в процесі навчання загальні психолого-педагогічні, культурологічні та спеціалізовані знання; здатність до інтерпретаційно-творчої діяльності на основі сформованого художньо-творчого мислення, набутого хореографічно-художнього досвіду, образної уяви та розвиненої емоційної сфери; здатність застосовувати аналітичний самоаналіз власної діяльності, прагнути підвищувати результати самостійної роботи).

На основі визначених критеріїв та показників схарактеризовано рівні готовності студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку: високий, середній та низький. Аналіз термінологічного апарату дослідження дозволив уточнити та доповнити значення ключових понять.

Підготовка студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку у дослідженні потрактована як «процес формування особистості педагога, який має на меті формування хореографічних умінь учнів молодшого шкільного віку в процесі хореографічної діяльності з урахуванням індивідуально-психологічних та вікових особливостей».

Удосконалено змістове наповнення освітнього процесу підготовки майбутніх учителів у педагогічних коледжах за спеціальністю 013 Початкова освіта кваліфікації «Вчитель початкових класів закладів загальної середньої освіти» з додатковою спеціалізацією «Керівник дитячого художнього

хореографічного колективу».

Подальшого розвитку набули наукові знання про готовність студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку, форми і методи їх забезпечення.

На різних етапах у дослідженні брали участь 322 здобувача освіти, із них 158 здобувача – контрольна група, а 164 – експериментальна.

З метою розроблення моделі та обґрунтування педагогічних умов підготовки студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок учнів молодшого шкільного віку проведено пілотажне дослідження та констатувальний експеримент, результати яких засвідчили переважання низького рівня їх готовності до здійснення означеного процесу в обох групах.

Формувальний експеримент передбачав реалізацію педагогічних умов.

У процесі реалізації першої педагогічної умови було застосовано види лекцій, серед яких лекції-дискусії та лекції-презентації. Запропоновано такі види самостійних робіт, як підбір літератури, складання конспектів окремих джерел з проблем хореографічної освіти, реферування та рецензування цих джерел; порівняння різних підходів до проблеми хореографічної освіти (вибір методів і прийомів, найбільш оптимальних для використання різних хореографічних вправ, композицій, етюдів); узагальнення та систематизація знань, отриманих із різних джерел; самостійне складання конспектів занять з використанням хореографічних вправ та ігор, створення власних хореографічних композицій.

У процесі реалізації другої педагогічної умови використано такі активні методи як майстер-класи з формування готовності студентів до професійної діяльності, що спрямовані на удосконалення педагогічної та хореографічної майстерності; кейс-метод, який включає у свою структуру вирішення професійних завдань проблемного характеру і презентацію з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; бінарні заняття, які сприяють розвитку аналітичного і асоціативного мислення та розвитку

здатності до проведення аналогій; тренінги – хореографічні, комунікативні, лідерські.

Провідною формою реалізації третьої педагогічної умови є педагогічна практика, під час якої використовуємо метод проєктів та проведення патріотичного флешмобу «Україно, вперед!», в рамках яких студенти мали самостійно підібрати необхідний музично-танцювальний матеріал, підготувати презентацію своєї композиції, тобто надати коментар з приводу ідейного задуму і проведеної методично-хореографічної роботи з учасниками флешмобу.

З метою формування хореографічних умінь та навичок в учнів молодшого шкільного віку проводилися індивідуальні та групові бесіди із застосуванням методів переконання, роз'яснення, позитивного прикладу, схвалення, заохочення та похвали.

За результатами формувального експерименту виявлено зміну рівнів готовності здобувачів КГ із низького на середній, ЕГ із низького на високий: у ЕГ високий рівень склав 23,6% середній 54,7%, низький 21,7%; у КГ відповідно 16,9%, 32,3%, 50,8%.

Порівняння результатів констатувального та формувального експериментів підтвердило, що більшість респондентів КГ має низький та середній рівні готовності до формування хореографічних умінь та навичок в учнів молодшого шкільного віку, ЕГ – високий.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та впровадженні в освітній процес закладів вищої освіти діагностичного інструментарію, обґрунтуванні та експериментальній перевірці критеріальних та рівневих характеристик готовності майбутніх учителів у педагогічних коледжах до формування хореографічних умінь і навичок в учнів молодшого шкільного віку, упровадженні авторського курсу «Ритміка»; методи оцінювання (тестування, анкетування, спостереження, бесіди, експертне оцінювання, аналіз, узагальнення тощо).

Матеріали дисертації, зокрема створене й апробоване діагностичне

забезпечення може використовуватися для оцінки готовності майбутніх учителів до формування хореографічних умінь і навичок в учнів молодшого шкільного віку; розроблена методика підготовки студентів педагогічних коледжів до формування хореографічних умінь і навичок в учнів молодшого шкільного віку – для підготовки майбутніх учителів різних спеціальностей, у безперервній професійній освіті та підвищенні кваліфікації вчителів початкової школи.

Ключові слова: майбутні вчителі, підготовка, педагогічний коледж, формування, готовність, хореографічне мистецтво, хореографічні вміння та навички, учні молодшого шкільного віку.

SUMMARY

Razvodova M. V. «Preparation of students of pedagogical colleges for the formation of choreographic skills of primary school students». – Qualifying scientific work as a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences. – Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, 2023.

The dissertation is the first to develop and test a model for training students of pedagogical colleges to form choreographic skills of primary school students, which includes the following blocks: methodological and target (purpose, methodological approaches, principles), content and activity (stages, content, forms, methods) and diagnostic and effective (diagnostic tools, criteria and their indicators, levels, results).

The pedagogical conditions for training students of pedagogical colleges to form choreographic skills of primary school students are substantiated (actualization of students' motivation to form choreographic skills of primary school students; stimulation of cognitive activity of students based on specific content of education; activation of practical activity of future choreographers).

The criteria of readiness of students of pedagogical colleges for the formation of choreographic skills and abilities of primary school students and their

indicators are determined: choreographic and value (the presence of an internal need to achieve effective results in choreographic and pedagogical activities, the need to acquire the necessary general pedagogical, general cultural and choreographic skills for this activity, the desire to successfully realize the goal of their activities; the desire for personal growth in professional activity, polishing their own choreographic skills, mastering pedagogical practices and technologies, innovative methods of teaching choreography; conscious focus on improving and developing the abilities necessary for creative activity in the choreographic and pedagogical field); motivational and operational (the presence of internal motivation to master the necessary theoretical knowledge and skills, expanding the choreographic thesaurus, replenishing the treasury of practical choreographic experience; the ability to carry out cognitive activities, mental operations to process the theoretical knowledge base and operational application of practical skills; a certain level of pedagogical skill, a thorough knowledge of the methodology of teaching choreography in primary school and personal performance of choreographic activities); interpretive and analytical (general psychological, pedagogical, cultural and specialized knowledge acquired in the course of study; ability to interpretive and creative activity based on the formed artistic and creative thinking, acquired choreographic and artistic experience, imaginative imagination and developed emotional sphere; ability to apply analytical self-analysis of own activities, strive to improve the results of independent work).

On the basis of the defined criteria and indicators, the levels of readiness of students of pedagogical colleges for the formation of choreographic skills of primary school students are characterized: high, medium and low. The analysis of the terminological apparatus of the study allowed to clarify and supplement the meaning of key concepts.

The study interprets the preparation of students of pedagogical colleges for the formation of choreographic skills of primary school students as «the process of forming the teacher's personality, which aims to form the choreographic skills of

primary school students in the process of choreographic activity, taking into account individual psychological and age characteristics».

The content of the educational process of training future teachers in pedagogical colleges in the specialty 013 Primary Education with the qualification «Teacher of primary school of general secondary education institutions» with an additional specialization «Head of children's artistic choreographic group» has been improved.

The scientific knowledge about the readiness of students of pedagogical colleges to form choreographic skills of primary school students, forms and methods of their provision was further developed.

At different stages, 322 students took part in the study, of which 158 were in the control group and 164 in the experimental group.

In order to develop a model and substantiate the pedagogical conditions for training students of pedagogical colleges to form choreographic skills of primary school students, a pilot study and a formative experiment were conducted, the results of which showed the prevalence of a low level of their readiness to implement this process in both groups.

The formative experiment involved the implementation of pedagogical conditions.

In the process of implementing the first pedagogical condition, we used lectures, including lectures-discussions and lectures-presentations. The following types of independent work were offered: literature selection, compiling notes on individual sources on the problems of choreographic education, abstracting and reviewing these sources; comparing different approaches to the problem of choreographic education (choosing the methods and techniques that are most optimal for using various choreographic exercises, compositions, sketches); generalizing and systematizing knowledge obtained from different sources; independent compilation of class notes using choreographic exercises and games, creating own choreographic compositions.

In the process of implementing the second pedagogical condition, such

active methods were used as master classes to form students' readiness for professional activities aimed at improving pedagogical and choreographic skills; case method, which includes in its structure the solution of professional problems of a problematic nature and presentation using information and communication technologies; binary classes that promote the development of analytical and associative thinking and the development of the ability to draw analogies; trainings – choreographic, communication, leadership.

The leading form of realization of the third pedagogical condition is pedagogical practice, during which we use the method of projects and holding a patriotic flash mob «Ukraine, Forward!», in which students had to independently select the necessary music and dance material, prepare a presentation of their composition, that is, provide a commentary on the ideological concept and methodological and choreographic work with the participants of the flash mob.

In order to form choreographic skills and abilities in primary school students, individual and group conversations were held using the methods of persuasion, explanation, positive example, approval, encouragement and praise.

The results of the formative experiment revealed a change in the levels of readiness of CG applicants from low to medium, EG from low to high: in EG, the high level was 23.6%, medium 54.7%, low 21.7%; in CG, respectively, 16.9%, 32.3%, 50.8%.

Comparison of the results of the ascertaining and formative experiments confirmed that the majority of CG respondents have low and medium levels of readiness for the formation of choreographic skills in primary school students, while EG has a high level.

The practical significance of the obtained results lies in the development and implementation of diagnostic tools in the educational process of higher education institutions, substantiation and experimental verification of the criterion and level characteristics of future teachers' readiness in pedagogical colleges for the formation of choreographic skills in primary school students, the introduction of the author's course «Rhythm»; evaluation methods (testing, questionnaires,

observations, interviews, expert evaluation, analysis, generalization, etc.).

The materials of the dissertation, in particular, the created and tested diagnostic software can be used to assess the readiness of future teachers to form choreographic skills in primary school students; the developed methodology for training students of pedagogical colleges to form choreographic skills in primary school students can be used to train future teachers of various specialties, in continuing professional education and in-service training of primary school teachers.

Key words: future teachers, training, pedagogical college, formation, readiness, choreographic art, choreographic skills, primary school students.